

BEELDHOUWER LEON SARTEEL HERDACHT

Van 2 tot 14 september jl. ging in de Galerie Vyncke-Van Eyck een retrospectieve tentoonstelling door gewijd aan een van de knapste Gentse beeldhouwers.

Op 31 augustus had de BRT in zijn televisieprogramma "Zomeragenda" reeds een 40-tal beeldhouwwerken van deze kunstenaar laten zien. Het was een gelukkig idee eens opnieuw de aandacht te vestigen op de figuur van Leon Sarteel. Wij vermoeden dat heel wat mensen Sarteel pas zullen ontdekt hebben op deze retrospectieve.

Het is immers al 37 jaar geleden dat hij overleed en het is dus in zekere zin normaal dat de naam Sarteel weinig of niets zegt aan de huidige generatie.

Er wordt bijna nog dagelijks geschreven over overleden Vlaamse kunstenaars en wanneer men dat allemaal leest, dan krijgt men toch de indruk dat Leon Sarteel een man is die sterk onderschat wordt. Anderen, veel minder begaafd dan hij, zijn nu nog beter bekend. Sarteel was misschien te nederig, misschien een te beschaafd artiest om veel lucht te verplaatsen en om zichzelf te verkopen.

Wat er ook van zij, voor mensen met een beetje kunstgevoel zal hij een van onze grootste beeldhouwers blijven.

Leon Sarteel werd geboren te Gent op 2 oktober 1882 als zoon van een meester-kleermaker. Hij was de 3e uit een gezin van 6 kinderen. Kunst was voor hem geen late roeping, het zat er van jongsaf in en reeds als 12-jarige vinden wij hem in beeldhouwersateliers waar hij de techniek van het houtsnijden leert. Hij werkte een tijdje in het atelier van Aloïs de Beule waar hij al spoedig opgemerkt wordt. Talent is heel goed, maar een basisopleiding kan toch nooit kwaad. Leon woont naast het St.-Lucas-Instituut en het is dus heel normaal dat hij daar belandt en er 3 jaar zal studeren. Hij zet dan zijn studies verder aan onze Academie voor Schone Kunsten waar hij o.m. Jan Delvin en Jules Van Biesbroeck Vader als leraars heeft.

Na schitterende studies behaalt hij er de Zesjaarlijkse Prijs "Laureaat van de Beeldhouwkunde" : 3000 fr. te verdelen over 3 jaar.

Dit voor die tijd zeer aanzienlijk bedrag zal hem toelaten zich geduren-

de 3 jaren volledig te wijden aan zijn kunst in het atelier dat hij zich ingericht heeft in St.-Denijs-Westrem.

Zijn eerste officiële tentoonstelling is de deelname aan het Driejaarlijks salon van Gent in 1909 met 3 werken, waaronder "De Redenaar" die onmiddellijk inslaat en die een van zijn bekendste werken zal blijven (het was te zien in de Galerie Vyncke).

Van dan af gaat het ononderbroken verder. Door de Staat werd hij uitgenodigd deel te nemen aan tentoonstellingen te Rome, Venetië, Milaan, Barcelona, Budapest, Parijs, Amsterdam, Montreal, enz.

Het zou te veel plaats vergen om hier al de salons te vermelden waaraan hij deelnam, om al de werken te citeren die hij schiep. Wij moeten ons dus beperken tot een vluchtig en uiterst onvolledig overzicht.

Sarteels werken zijn uitgevoerd in brons, gips, terracotta, hout, Franse steen, marmer, graniet. De meeste van zijn werken bevinden zich in particuliere verzamelingen.

In 1915 krijgt hij opdracht om voor het Kasteel Borluut 2 levensgrote beelden te maken in Franse steen : "Flora" en "Pomona". Zij bevinden zich nog steeds op de pui aan de voorgevel van het kasteel (nu Stedelijke Dienst voor Culturele Animatie).

Het is ook in 1915 dat hij terugkeert naar Gent en dat hij zijn atelier installeert in de Luxemburgstraat 7.

In 1919 koopt de Stad Gent zijn "Kop van Kunstschilder Callewaert".

In 1921 bestelt de Universiteit het bronzen borstbeeld van Professor J. Boulvin dat zich bevindt in het perystilium in de Volderstraat.

In 1922 ontstaat het bronzen beeld "Soldaat Van den Kerckhove" dat op het Campo Santo staat.

Ditzelfde jaar treedt hij in het huwelijk met Anna Pirsens en gaat hij zich vestigen in de Nieuwe Wandeling 9. Later gaat hij wonen in De Spiegelhofstraat 68.

De creatie gaat onverminderd verder en er is geen gebrek aan kopers : Museum van Gent (5), Musea in Brussel, Antwerpen, Doornik, Elsene, St.-Niklaas, enz. Kerkhoven in Gent, Latem, St.-Amandsberg.

In 1929 koopt Sarteel een perceel bouwgrond in de Vaderlandstraat en bouwt er een eigen huis met atelier (nu het Nr. 142).

In 1931 maakt hij een marmeren borstbeeld van Ere-Directeur Mathieu (Conservatorium van Gent).

In 1934-1935 maakt hij de levensgrote vrouwenfiguur "Vrouw van deze Tijd" voor de Rozentuin van de Wereldtentoonstelling van Brussel van 1935.

In 1937 werd er een grote individuele tentoonstelling Leon Sarteel gehouden in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel.

Dat onze bewondering voor Sarteel niet gebaseerd is op een soort Gents chauvinisme wordt duidelijk wanneer wij nagaan hoe over hem geoordeeld werd in het buitenland.

Wij beperken ons tot een paragraafje uit de "Revue du Vrai et du Beau" 1923 van Parijs :

"Sa "Tête d'Homme" du Salon de l'Automne est un morceau de maître. Dans sa façon dont les plans sont indiqués, dont la lumière joue sur la forme, dans les autres délicatesses du modèle, dans l'analyse justement maintenue, dans une vision d'ensemble, on reconnaît toutes les qualités d'un très grand sculpteur. La Belgique possède en Léon Sarteel un artiste de tout premier plan..."

Leon Sarteel overleed in zijn woning in de Vaderlandstraat op 2 mei 1942.

Zijn weduwe, die hem 20 jaar zou overleven, heeft al die tijd geijverd om een representatieve verzameling van zijn werk in stand te houden. Sarteel had 1 zoon en 2 dochters. Zijn zoon, Leon Jr., zelf een beloftevol kunstenaar, overleed helaas op 23-jarige leeftijd.

Zijn 2 dochters leven nog. Een ervan bewoont het huis in de Vaderlandstraat waar zijn atelier nog steeds is... en tal van zijn werken.

H. C.

MER JOOS VAN GHISTELE, DE GROTE REIZIGER

Joos van Ghistele werd geboren te Gent in 1446. Zijn vader Gerard van Ghistele was schepen van Gent in 1441 en werd in 1449 benoemd door hertog Filips de Goede tot groot-baljuw van Gent.

Een botsing tussen de politiek van Filips de Goede, die de vorstelijke macht wilde versterken en de politiek van Gent, dat wenste de gemeentelijke vrijheden te behouden was onvermijdelijk. Toen Gent in 1447 weigerde gevolg te geven aan het verzoek van de hertog een belasting van 18 groten per zak zout te heffen ten voordele van de hertog, was de breuk tussen hertog en de stad Gent volledig. Gerard van Ghistele koos natuurlijk de partij van de hertog en werd door de stad Gent verbannen (zie Fris blz. 115). Gerard van Ghistele verbleef nu op zijn kasteel Moere in Zuiddorpe (in Zeeuws Vlaanderen ten zuiden van Axel). In 1477 zal Gerard van Ghistele opnieuw lid worden van de schepenbank te Gent.

De jonge Joos van Ghistele verbleef aan het Bourgondisch hof en werd